

Kurzus előadója: Eisemann György
Kurzus megnevezése: Zene és szó, hang és hatás
Kurzus megnevezése angolul: Music and Word, Sound and Effect
Kurzus kódja: MAGD-IR-413 = MAGD-IR-542
Oktató elérhetősége: e-mail: eisemann.gyorgy@btk.elte.hu honlap: http://www.klasszmagyar.hu fogadóóra: kedd 14-15:30
A kurzusvezetés nyelve: magyar
A hozzászólás, vizsga nyelve: magyar
A jegyszerzés módja: gyakorlati jegy a követelmények alapján
Követelmények: felkészülés a megadott művekből, rendszeres és aktív részvétel a szeminárium munkában, referátum az egyik témából.
Kurzus leírása, tematikája: A kurzus interdiszciplináris és intermediális jellegű: a zene és a nyelv médiumainak találkozásáról, a hang és a szöveg összjátékának kompozíciós lehetőségeiről, esztétikai hatásának és befogadásának sajátosságairól szól. Olyan kérdéseket vet fel pl., hogy mi az esztétikai tétje a nyelv zenei felcsendülésének, a szöveg zenei, vagy a zene szövegszerű performálásának? Mit jelent e kapcsolat, milyen történeti alakzatai vannak szó és megformált hangzás viszonyának az európai kultúrában? A két művészeti ág találkozásának milyen szerepe van az emberi önismeretben? A tematika a szépirodalom és a zeneirodalom kiemelkedő alkotásaiból válogat, a zene nyelvi közeghez kapcsolódásának többféle formáját veszi sorra: irodalmi (intermediális) hivatkozás (zene a szövegben és szöveg a zenében), megzenésítés (dal, oratórikus kompozíciók), programzene, opera stb. Az egyes foglalkozásokra készülve ezért ajánlott (újra) meghallgatni a sorra kerülő zeneműveket, noha ezek az órákon is – legalább részleteikben – felcsendülnek.
Kurzushoz tartozó kötelező irodalom: A tárgyalandó művek pontos meghatározására – a jelentkező hallgatók érdeklődését figyelembe véve – az első órán kerül sor. Sor kerülhet pl. Bach, Beethoven, Schumann, Schubert, Wagner, Mahler, Debussy, Schoenberg, Bartók, Penderecki, Kurtág, Sztravinszkij, Stockhausen, S. Reich stb., illetve irodalmi oldalról Bornemissza Péter, Petőfi, E. T. A. Hoffmann, Heine, Tolsztoj, Thomas Mann, Balázs Béla, Ady Endre, Pilinszky János stb. műveire.
A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom: Ahlgrimm, Isolde: <i>Retorika a barokk zenében</i> , ford. Zák Ferenc, <i>Musica</i> 1968/nov.-dec., 493-97. Adorno, Th. W.: <i>Zene, filozófia, társadalom</i> , ford. Tandori Dezső és mások, Bp., 1970. Cage, John: <i>A csend</i> , ford. Weber Kata, Pécs, 1994. Csobó Péter szerk.: <i>Zene és szó (Zeneesztétikai szöveggyűjtemény)</i> , Nyíregyháza, 2004. Dahlhaus, Carl: <i>Az abszolút zene eszméje</i> , ford. Zoltai Dénes Bp., 2004. Fried István, Kelemen Zoltán: <i>Zene – szó... szó... szó...</i> , Szeged, 1995. Furtwängler, Wilhelm: <i>Zene és szó. Zenei és esztétikai írások</i> , ford. Aradi László, Bp., 2002. Grabócz Márta: <i>Zene és narrativitás (Írások 18-19. századi és kortárs zeneművekről)</i> , Pécs, 2003. Harnoncourt, Nikolaus: <i>A beszédszerű zene</i> , ford. Péteri Judit, Bp., 1988. Hollókői Lajos: <i>Zenei nyelvek, zenei metaforák</i> , Világosság 2006/9, 10, 11. Lang, Paul Henry: <i>Az opera. Egy különös műfaj különös története</i> , ford. Gergely Pál Bp., 1980. Nietzsche, Friedrich: <i>A szó és a zene</i> , ford.: Petra-Szabó Gizella. = <i>Kultusz és áldozat. A német esszé klasszikusai</i> , Bp., 1981, 303-316; Uő: <i>A tragédia születése</i> , ford. Kertész Imre, Bp., 1986. Szegedy-Maszák Mihály, Jeney Éva szerk.: <i>A kultúra átváltozásai (Kép, zene, szöveg)</i> , Bp, 2006. Szegedy-Maszák Mihály: <i>Szó, kép, zene. A művészetek összehasonlító vizsgálata</i> , Pozsony, 2007.
Rendszeresen szükséges technikai eszközök: ezekről a kurzus előadója gondoskodik.